

Samordning af gudstjenester skal redde orgelmusik i kirken

Kommentar i Kristeligt Dagblad den 19. juni 2023

Af Georg Klinting

Om få år vil organistmanglen for alvor sætte ind. Folk med finger på pulsen siger, at der om ti år vil mangle mindst 600 organister på landsplan. Alt andet lige vil man derfor mange steder kunne se frem til højmesser uden orgelmusik.

Det er en kritisk situation, som kalder på en hidtil uset kirkelig solidaritet hen over sogne- og pastoratsgrænser.

Jeg vil mene, at der bliver behov for at lave fælles gudstjenesteplanlægning i et område, der omfatter flere pastorater. Det samlede udbud af højmesser i området bør nemlig ikke overstige, hvad der er praktisk gennemførligt med de organister, der er til rådighed.

Når det maksimalt gennemførlige antal højmesser er fastslået, er opgaven derefter at lave en langtidsholdbar solidarisk fordeling, således at ingen menighed på ubestemt tid skal være afskåret fra at opleve en ordentlig højmesse med orgelmusik.

Men fælles gudstjenesteplanlægning er nærmest umulig, så længe biskopperne sidder tungt på magten til at fortælle præsterne, hvor mange gudstjenester de hver især er pligtige at holde i deres respektive type pastorat.

I princippet gælder nemlig stadig den retsregel i Danske Lov fra 1683, at der skal være gudstjeneste i hver sognekirke hver søn- og helligdag, men biskopperne har bemyndigelse til at dispensere fra bestemmelsens bogstav, og denne bemyndigelse har de flittigt gjort brug af mellem år og dag, så der ikke er meget tilbage af det oprindelige krav om gudstjeneste i hver kirke på hver søn- og helligdag.

Takket være biskoppernes magt til at dispensere er præsternes gudstjenesteforpligtelse i realiteten undergivet biskoppernes vilkårlige skøn.

I Fyens Stift bliver bestemmelsen i Danske Lov fortolket således, at der i et enkeltmandspastorat med tre eller fire kirker kun behøver at være en enkelt søndagsgudstjeneste i pastoratet. Til gengæld er præsten så forpligtet på holde nogle supplerende gudstjenester, hvis antal er nærmere angivet i et cirkulære af 10. maj 2022 om gudstjenester i Fyens Stift.

Jeg mener, der er brug for retsregler, der fratager biskopperne ansvaret for gudstjenesternes antal og fordeling og lægger det ud til præster og menighedsråd i de enkelte provstier.

En sådan ansvarsudflytning indebærer, at provstiets præster, kirkefunktionærer og menighedsråd med jævne mellemrum må sammenkaldes til et gudstjenestesamråd, hvor man forhandler sig frem til et passende aktivitetsniveau, der tager højde for den aktuelle organistsituation eller hvad der ellers måtte være at tage højde for af udfordringer.

Et konkret tiltag kan være, at to eller flere pastorater går sammen om at holde fælles højmesser frem for separate højmesser i hvert enkelt pastorat.

Et andet tiltag kan være, at man samordner kirkernes gudstjenestetider, således at der med de samme medarbejdere kan afvikles højmesse to forskellige steder på samme dag.

Jeg skal understrege, at det er den basale gudstjenestedækning i provstiet, jeg taler om. Ekstraordinære gudstjenester kan jo til enhver tid holdes, hvis der er anledning til det, og der er tilstrækkeligt personale til at gennemføre gudstjenesterne.

Der er givetvis masser af udfordringer forbundet med at lave fælles gudstjenesteplanlægning på provstiplan, men gevinsten vil være, at højmesserne bliver fordelt på en måde, så alle folk i området får passende adgang til at deltage i en højmesse med fuld musik – om ikke i den nærmeste kirke så i en anden kirke inden for overkommelig afstand.